Ahenk Unsurları: Kafiye, Redif ve Ses Tekrarları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Redif:** Dize sonlarında tekrarlanan, görevleri ve anlamları aynı olan ek ya da sözcüklerdir. Çözümlemede önce redif ayrılır; redifler dizenin en sonunda yer alır (gel-**di** / sil-**di**, ak-**ıyor** / bak-**ıyor**).
- **Kafiye (uyak):** Rediften önce gelen, görevleri aynı olmayan ama benzeşen seslerdir. Tek ses benzerliği **yarım** (yol-da / dal-da → l), iki ses benzerliği **tam** (taş / baş → aş), üç ya da daha fazla ses benzerliği **zengin kafiye**dir (yaprak / toprak → prak).
- **Cinaslı kafiye:** Yazılışı ve söylenişi aynı, anlamı farklı sözcüklerle yapılır: yaz (mevsim) / yaz (yazmak).
- **Kafiye düzeni:** Dize sonlarındaki benzerlikler harflerle gösterilir: aabb (düz), abab (çapraz), abba (sarma). Gazelde düzen aa, ba, ca… biçimindedir.
- **Ses tekrarları:** Ünlülerin (a, e, ı…) sık tekrarına **asonans**, ünsüzlerin (s, ş, r…) sık tekrarına **aliterasyon** denir. Sözcük ve dize tekrarları da ahengi güçlendirir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Kafiye türlerini açıklamalarıyla eşleştiriniz.

1. yarım kafiye 2. tam kafiye 3. zengin kafiye 4. cinaslı kafiye

a) Üç ya da daha fazla ses benzerliği

b) Tek ses benzerliği

c) Yazılışı ve söylenişi aynı, anlamı farklı sözcüklerin benzerliği

d) İki ses benzerliği

2 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Redif olan ek ya da sözcüklerin görevleri ve anlamları aynıdır.

( ) Dize sonunda redif, kafiyeden sonra yer alır.

( ) Aliterasyon, ünlü seslerin sık tekrarıdır.

( ) Asonans, şiirde ahenk sağlayan bir ses tekrarıdır.

3 Aşağıdaki dizelerin sonundaki redifi ve kafiyeyi bulunuz; kafiyenin türünü yazınız.

Sarı çiçek açmış yollarda
Kuşlar öter yeşil dallarda

4 Dize sonlarında **tek ses** benzerliğiyle yapılan kafiye aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yarım kafiye B) Tam kafiye C) Zengin kafiye D) Cinaslı kafiye E) Redif

5 Aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisiyle **cinaslı kafiye** yapılabilir?

A) taş – baş
B) yaprak – toprak
C) yol – dal
D) gel – sil
E) yüz (surat) – yüz (sayı)

6 Şiirde **ünsüz** seslerin sık sık tekrarlanmasıyla oluşan ahenk unsuru aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aliterasyon B) Asonans C) Redif D) Nakarat E) Tapşırma

7 Aşağıdaki dörtlüğün kafiye düzenini harflerle gösteriniz.

Sisli sisli durur dağlar
Tepesinde kara bulut
Gönül yine gizli ağlar
Yine yeşerir bir umut

8 Aşağıdakilerden hangisi **redifin** tanımıdır?

A) Dize sonlarında görevleri farklı olup benzeşen sesler
B) Bölüm sonlarında tekrarlanan dizeler
C) Şiirde anlam bütünlüğü sağlayan en küçük dize topluluğu
D) Dize sonlarında tekrarlanan, görevleri ve anlamları aynı olan ek ya da sözcükler
E) Şairin şiirin sonunda kullandığı takma ad

9 "akıyor – bakıyor" sözcüklerindeki **redif** aşağıdakilerden hangisidir?

A) -kıyor B) -ıyor C) -akıyor D) -yor E) -r

10 Kafiye düzenlerini adlarıyla eşleştiriniz.

1. aabb 2. abab 3. abba
a) sarma b) düz c) çapraz

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Tablodaki sözcük çiftlerinin redifini, kafiyesini ve kafiye türünü yazınız.

Sözcük çifti	Redif	Kafiye	Kafiye türü
gözlerim – sözlerim			
yaprağı – toprağı			
kar – yar			

12 Aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisinde **zengin kafiye** vardır?

A) kar – yar B) yol – dal C) göz – söz D) taş – baş E) yaprak – toprak

13 Aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisinde, redif bulunmadan **tam kafiye** vardır?

A) yol – dal
B) yaprak – toprak
C) taş – baş
D) yüz (surat) – yüz (sayı)
E) gel – sil

14 Aşağıdaki dizelerde redif ve kafiye hangi seçenekte doğru verilmiştir?

Sabahın serininde uyandı gönül
Bir çiçeğin rengine boyandı gönül
Uzaktan bir ses duydu, inandı gönül

A) Redif: gönül; kafiye: -dı (yarım)
B) Redif: -dı gönül; kafiye: -an (tam)
C) Redif: -andı gönül; kafiye yok
D) Redif: -ı gönül; kafiye: -and (zengin)
E) Redif: -yandı gönül; kafiye: -o (yarım)

15 "Şırıl şırıl şelaleler şarkı söyler" dizesinde ahengi sağlayan ses tekrarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) "a" ünlüsüyle yapılan asonans
B) Cinaslı kafiye
C) Nakarat
D) "-ler" ekiyle yapılan redif
E) "ş" ünsüzüyle yapılan aliterasyon

16 Aşağıdaki dörtlüğün kafiye düzeni hangisidir?

Gün batarken sustu bütün kuşlar
Annemin eli hâlâ kolumda
Bir fener yanar her yolumda
Yamaçta ısındı soğuk taşlar

A) aabb (düz) B) abab (çapraz) C) abba (sarma) D) aaba E) abcb

17 İçinde **tam kafiye** ve **redif** bulunan iki dizelik özgün bir şiir yazınız; redifi ve kafiyeyi dizelerin altında gösteriniz.

18 Redif ile kafiye arasındaki fark aşağıdakilerden hangisinde doğru açıklanmıştır?

A) Redifte ses benzerliğinin yanında görev ve anlam da aynıdır; kafiyede ise yalnızca ses benzerliği vardır.
B) Kafiye yalnızca divan şiirinde, redif yalnızca halk şiirinde bulunur.
C) Redif dizenin başında, kafiye sonunda yer alır.
D) Kafiye her zaman bir sözcüğün tamamıdır, redif ise tek bir sestir.
E) Redif ve kafiye aynı kavramın farklı adlarıdır.

19 "Dalda sallanan narlar kanar" dizesinde en belirgin ses tekrarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) "d" ünsüzüyle yapılan aliterasyon
B) Tam kafiye
C) Redif
D) "a" ünlüsüyle yapılan asonans
E) Nakarat

20 Aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisinin sonunda **hiçbir ses benzerliği yoktur**?

A) kalem – elem B) gel – yel C) yol – dal D) kitap – defter E) göz – söz

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki dörtlükle ilgili
I. Kafiye düzeni abba'dır.
II. "kuşlar – taşlar" sözcüklerinde "-lar" rediftir.
III. "kuşlar – taşlar" sözcükleri arasında zengin kafiye vardır.
yargılarından hangileri **doğrudur**?

Gün batarken sustu bütün kuşlar
Annemin eli hâlâ kolumda
Bir fener yanar her yolumda
Yamaçta ısındı soğuk taşlar

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III

22 (I) Kafiye ve redif, şiirin kulakta bıraktığı izin en önemli kaynaklarındandır. (II) Dize sonlarında yinelenen sesler, okura bir sonraki dizeyi beklemeyi öğretir. (III) Bu bekleyiş karşılandığında şiir bir ezgi gibi akıp gider. (IV) Sözlü gelenekte yaşayan şiirlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında bu ses düzeninin payı büyüktür. (V) Kulağa hoş gelen bu uyum, ezberlemeyi de kolaylaştırır.
Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sözlü gelenekte şiirler yazıya geçirilmeden unutulmuştur.
B) Şairler kafiye bulmakta zorlanır.
C) Kafiyesiz şiir ezberlenemez.
D) Redif, kafiyeden daha önemlidir.
E) Kafiye ve redif, şiirin ezgisini ve akılda kalıcılığını güçlendirir.

23 Aşağıdaki dizelerin hangisinde **aliterasyon** yapılmıştır?

A) Gün doğarken köyde horozlar öter
B) Annem sofrayı kurdu erkenden
C) Şırıl şırıl şelaleler şarkı söyler
D) Çocuklar bahçede top oynuyor
E) Yorgun yolcu bir çeşmeden su içti

24 Aşağıdaki manide 1. ve 4. dizelerin sonunda yer alan kafiye türü hangisidir?

Geçti bahar geldi yaz
Gönül derdi değil az
Kalem aldım elime
Dertlerimi bir bir yaz

A) Yarım kafiye B) Cinaslı kafiye C) Zengin kafiye D) Redif E) Tam kafiye

25 "Bir şiirin ses düzenini çözümlerken ilk iş, dize sonlarında görevleri aynı olan ek ve sözcükleri ayırmaktır. - - - - Kalan sözcüklerin sonlarındaki benzer sesler ise kafiyeyi oluşturur ve sayılarına göre adlandırılır." Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Böylece ayrılan bu tekrarlar, şiirin redifini oluşturur.
B) Aruz ölçüsünde hecelerin uzunluğu önemlidir.
C) Şiirin teması genellikle ilk dizede verilir.
D) Nakarat, halk şiirinde kavuştak olarak adlandırılır.
E) Mahlas, şairin takma adıdır.

---

26 Aşağıdaki dörtlükte dize sonlarındaki redif ve kafiyeler hangi seçenekte doğru verilmiştir?

Bir kervan geçer uzak yollarda
Seni bekler her gece gözlerim
Bülbüller öter yeşil dallarda
Kâğıda sığmaz benim sözlerim

A) 1-3: redif -da, kafiye -lar (zengin) · 2-4: redif -im, kafiye -özler (zengin)
B) 1-3: redif -larda, kafiye -l (yarım) · 2-4: redif -lerim, kafiye -öz (tam)
C) 1-3: redif -larda, kafiye -ol (tam) · 2-4: redif -lerim, kafiye -öz (tam)
D) 1-3: redif yok, kafiye -llarda (zengin) · 2-4: redif -im, kafiye -zler (zengin)
E) 1-3: redif -arda, kafiye -ll (tam) · 2-4: redif -erim, kafiye -özl (zengin)

---

27 Aşağıdaki dizelerin sonundaki "gözler – özler" sözcükleriyle ilgili hangisi **doğrudur**?

Karşı yoldan bakar gözler
Gurbetteki yârî özler

A) "-ler" rediftir, "öz" tam kafiyedir.
B) İki sözcük arasında cinaslı kafiye vardır.
C) "-zler" rediftir, kafiye yoktur.
D) Yalnızca "r" sesinde benzeşme olduğundan yarım kafiye vardır.
E) "-ler" ekleri aynı görevde olmadığından redif yoktur; "özler" sesleri zengin kafiyedir.

---

28 Aşağıdaki dörtlükle ilgili
I. Kafiye düzeni abab'dır.
II. "dağlar – ağlar" sözcüklerinde "-lar" rediftir.
III. "bulut – umut" sözcükleri arasında tam kafiye vardır.
yargılarından hangileri **doğrudur**?

Sisli sisli durur dağlar
Tepesinde kara bulut
Gönül yine gizli ağlar
Yine yeşerir bir umut

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) I, II ve III

---

29 Aşağıdaki dize çiftlerinin hangisinde **redif bulunduğu hâlde kafiye yoktur**?

A) Sabah ezanı okundu / Kalbime bir hüzün dokundu
B) Çiçek açmış yollarda / Kuş ötüyor dallarda
C) Çocuklar bahçeye koştu gitti / Kuşlar dallardan uçtu gitti
D) Bahar geldi yeşerdi dağlar / Hasretle yine gönül ağlar
E) Yollara düştü bir kervan / Uzakta yandı bir fener

30 Kafiye düzeni **abab** olan ve en az bir redif içeren dört dizelik özgün bir şiir yazınız. Redifleri ve kafiyeleri şiirin yanında gösteriniz.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**